

**Změna strany, Vedlejší
intervence, Hlavní
intervence,
Zastoupení**

Mgr. Miloslav Hrdlička

Osnova

- Změny v okruhu účastníků řízení
- Účast třetích osob na řízení
- Zastoupení

Změna strany

Změny okruhu účastníků – obecný výklad

- Důvody
 - Ztráta procesní subjektivity
 - Odstranění nedostatku věcné legitimace

- Základní členění
 - Přistoupení účastníka (§ 92 odst. 1 OSŘ)
 - Záměna účastníků (§ 92 odst. 2 OSŘ)
 - Přibrání účastníka (§ 7 odst. 1 ZZŘS)
 - Ukončení účasti v řízení (§ 7 odst. 2 ZZŘS)

 - Procesní nástupnictví podle § 107 OSŘ
 - Procesní nástupnictví podle § 107a OSŘ

Přistoupení účastníka

- § 92 odst. 1 OSŘ
- Původní účastník zůstává – pouze přistoupí další subjekt
 - Příklad – nebyli žalováni na určení neplatnosti smlouvy všichni její účastníci
- Předpoklady:
 - Návrh žalobce
 - Soud může připustit
- Souhlas nově přistoupeného pouze v případě, že by měl přistoupit na stranu žalující

Záměna účastníků

- § 92 odst. 2 OSŘ
- Změní se účastník na jedné straně (původní z řízení vystoupí a nový nastoupí na jeho místo)
- Předpoklady:
 - Návrh žalobce
 - Souhlas žalovaného
 - Soud může připustit záměnu
- Souhlas 3. osoby nutný v případě, kdy má být žalobcem

Procesní nástupnictví podle § 107 OSŘ

- Účastník ztratí v průběhu řízení způsobilost být účastníkem
- Universální sukcese
- Postup:
 - Soud posoudí, zda povaha věci umožní pokračovat
 - Zda existuje osoba, která vstoupila do práv a povinností
 - Soud rozhoduje usnesením (přípustné odvolání) s kým bude pokračovat
- Subjekt, který vstoupí, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení.

Procesní nástupnictví podle § 107a OSŘ

- V průběhu řízení došlo k takové skutečnosti, která zakládá převod nebo přechod práva nebo povinnosti
- Příklad – cese, převzetí dluhu, změna vlastníka nemovitosti (např. u nájemních vztahů)
- Singulární sukcese
- Předpoklady:
 - Návrh žalobce před rozhodnutím soudu o věci samé
 - Soud může vyhovět usnesením (odvolání přípustné), pokud se prokáže, že k takové skutečnosti došlo
 - Souhlas třetí osoby – pouze pokud žalobce
 - Souhlas žalovaného ani třetí osoby, která má být žalovaným se nevyžaduje
- Subjekt, který vstoupí, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení.
- Soud rozhoduje usnesením – přípustné odvolání
- Možné i v odvolacím řízení

Exkurz k nesporným řízením

Přibrání účastníka

- Pouze pro nesporná řízení
- Upraveno v § 7 odst. 1 ZZŘS
- Soud usnesením přibere v případech, kdy se ukáže, že někdo, o jehož právech a povinnostech se v řízení rozhoduje, není účastníkem
- Nepřípustnost odvolání proti tomuto usnesení
- Poznámka – Řízení podle části V. OSŘ - § 250a

Ukončení účasti v řízení

- Nesporná řízení
- Pokud se ukáže v průběhu řízení, že se ho účastní někdo, o jehož právech a povinnostech se v řízení nerozhoduje
- Soud usnesením ukončí účast v řízení

Hlavní a vedlejší intervence

Společný výklad

- Instituty umožňující účast třetích osob v řízení
- Pouze ve sporných řízeních
- Názvem podobné instituty, ale každý dopadá na naprosto jinou situaci

Hlavní intervence

- § 91a OSŘ
- Podstata – kdo si činí nárok na věc, nebo právo o které jde v soudním řízení, podá žalobu proti původním účastníkům
- Jedná se o zahájení nového řízení

Hlavní intervence II.

- Procesní řešení této situace:
 - Soud tato řízení spojí a rozhodne
 - Přeruší původní řízení - pokud vyhoví nově podané žalobě, zamítne původní

- Odlišné od vedlejší intervence

Vedlejší intervence

- § 93 OSŘ
- Do řízení přistoupí třetí osoba, která má právní zájem na výsledku sporu
- Příklad – ručitel (riziko regresu)
- Soud o přípustnosti rozhoduje pouze a návrh (přípustné odvolání)
- V řízení obecně stejná práva jako účastník (ale výjimky!)
- Pokud by jeho úkon odporoval vůli účastníka řízení, soud je posoudí podle povahy okolností

Vedlejší intervenient v systému opravných prostředků

- Odvolání – Ano (ale za podmínek - § 203 OSŘ)
- Dovolání – Ne (§ 240 OSŘ)
- Žaloba na obnovu řízení – Ano (za podmínek § 231 OSŘ)
- Žaloba pro zmatečnost – Ano (za podmínek § 231 OSŘ)

Zastoupení účastníků řízení

Zastoupení obecně

- Pojem
 - Některý z účastníků nemůže, popřípadě nechce jednat sám
- Nutné chápat jako procesní institut (zastoupení v procesním slova smyslu – zastoupení pro řízení)
- Práva a povinnosti vznikají přímo zastoupenému
- Zástupcem může být obecně FO – výjimky (§ 26 a § 26a OSŘ)
- Upraveno procesním právem
 - Právní úprava - § 22 – 32 OSŘ, dále např. § 137, 138 OSŘ, atd.
- Členění:
 - Zastoupení na základě zákona
 - Zastoupení na základě rozhodnutí soudu
 - Zastoupení na základě dohody o plné moci

Zastoupení na základě zákona

Zákonné zastoupení - příklady

- Nezletilec:
 - Zásadně rodič (§ 892 a násl. NOZ)
 - Poručník (§ 928 a násl. NOZ)
- Mohou i jiné subjekty (některé aspekty např. pěstoun - § 966 NOZ)

§ 23 OSŘ

- Soud může rozhodnout, že osoba, která nemá plnou svéprávnost, musí být zastoupena zákonným zástupcem nebo opatrovníkem
- Vliv v procesní rovině – není dotčena hmotněprávní stránka (svéprávnost)

Nedostatek zastoupení zákonným zástupcem

- Odstranitelný nedostatek
- Způsoby odstranění:
 - Soud sám ustanoví opatrovníka
 - Soud dá podnět k ustanovení opatrovníka
- § 109 odst. 1 OSŘ – přerušení řízení
- Možné podat žalobu pro zmatečnost - § 229 odst. 1 písm. c.

Zastoupení na základě rozhodnutí soudu

Zastoupení na základě rozhodnutí soudu - případy

- Mohou vzniknout tyto případy:
 - Procesně nezpůsobilá FO a PO, za kterou nemá kdo jednat (§ 29 odst. 1 a 2 OSŘ)
 - Procesně způsobilého účastníka (§ 29 odst. 3)
 - Zastoupení podle § 30 OSŘ

Procesně nezpůsobilá FO

- § 29 odst.1 OSŘ
- Předpoklady:
 - Není procesní způsobilost
 - Není zákonný zástupce
- Řešení –
 - V případě nebezpečí z prodlení soud ustanoví opatrovníka sám – ad hoc pro toto řízení
 - Pokud není nebezpečí z prodlení – podá podnět opatrovnickému soudu k ustanovení opatrovníka

Procesně nezpůsobilá PO

- § 29 odst. 2 OSŘ
- Případy:
 - Není osoba, která má za PO právně jednat (např. není statutární orgán, nebo jiný orgán podle § 21 OSŘ)
 - Nebo je sporné, kdo je oprávněn právně jednat za PO
- Řešení –
 - V případě nebezpečí z prodlení soud ustanoví opatrovníka sám – ad hoc pro toto řízení

Procesně způsobilý účastník

- § 29 odst. 3 OSŘ
- Účel – ochrana tohoto účastníka a zároveň možnost pokračovat v řízení
- Uvedené případy:
 - Neznámí dědicové zůstavitele
 - Pobyt účastníka není znám
 - Nepodařilo se doručit na adresu v cizině
 - FO je stížena duševní poruchou
- Judikatura - nesmí se jednat o pouhé formální ustavení opatrovníka

I.ÚS 559/2000

- Nepřítomnému účastníkovi soudního řízení musí být zajištěna ochrana jeho zájmů i základních práv. Funkce opatrovníka nebyla zákonem stanovena, aby usnadňovala činnost soudu tím, že má kam odesílat písemnosti. Byla vytvořena proto, aby do důsledku hájila zájmy nepřítomného, což představuje mj. studium spisu, podávání vyjádření a vedení celého sporu za nepřítomného tak, jak by takovou povinnost byl nucen plnit smluvní zástupce. Ustanovení opatrovníka podle § 29 a násl. spadá v o. s. ř. do rubriky "Zástupci účastníků". Pro tento druh zastoupení platí ustanovení § 31 o. s. ř., podle kterého ustanovený zástupce má stejné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci. Ustanovení opatrovníka účastníku řízení, jehož pobyt není znám, musí předcházet šetření o tom, zda jsou dány předpoklady pro postup v řízení, či zda není možno použít jiné opatření. Opatrovníka je pak třeba hledat především v okruhu osob blízkých osobě zastupovaného, resp. těch, jež jsou schopny skutečně reprezentovat zájmy účastníka.

§29a OSŘ

- Nově od 1.1.2014
- Reaguje na institut předběžného prohlášení (§ 38-44 NOZ)
- Soud jmenuje opatrovníkem osobu uvedenou v předběžném prohlášení (s jejím souhlasem)

§ 30 OSŘ

- Zastoupení na základě „práva chudých“
- Právo na přístup k soudu
- Předpoklady:
 - Pokud účastník splňuje předpoklady pro osvobození od soudního poplatku - § 138 OSŘ
 - Na žádost
 - Nutné k ochraně jeho zájmů
- Kdo může být ustanoven?
- Odměna advokáta - platí stát - § 140 OSŘ

Zastoupení na základě plné moci

Obecný výklad

- Nutné chápat jako procesní zastoupení
- Ustanovení o hmotněprávním zastoupení se použijí jen podpůrně
- Vnitřní a vnější vztah
- Dohoda o plné moci x plná moc
- Druhy plné moci:
 - Prostá plná moc
 - Procesní plná moc

Udělení plné moci a doložení oprávnění zmocněnce jednat jako zástupce

- Plnou moc možné udělit (§ 28 odst. 1 OSŘ):
 - Ústně do protokolu
 - Písemně
- Doložení oprávnění za účastníka jednat – již při prvním úkonu, který činí (§ 32 OSŘ) – toto se vztahuje na všechny druhy zastoupení

Kdo může být zástupcem účastníků na základě plné moci?

- Základní členění:
- Právnícká osoba (§ 26 a 26a OSŘ – odborová organizace, spolek chránící před diskriminací atd.)
- Fyzická osoba
 - Zejména:
 - Obecný zmocněnec
 - Patentový zástupce
 - Notář
 - Advokát

Obecný zmocněnec

- Právní úprava - § 27 OSŘ
- Muže být plně svéprávná FO
- Soud může rozhodnout, že takové zastoupení není přípustné v případech:
 - Zástupce není zřejmě způsobilý řádně zastupovat
 - Zástupce vystupuje před soudem opakovaně
- Přípustné odvolání

Patentový zástupce

- § 25b OSŘ + zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví
- Možné zastupovat pouze ve vymezených věcech – např. (§1 odst. 2 zákona č. 417/2004 Sb.):
 - Vymezeno jako řízení ve věcech průmyslového vlastnictví (např. ochrana průmyslových vzorů atd.)
- Vyloučeno zastoupení u dovolání (§ 25b + § 241 OSŘ)
- Právo na odměnu, která tvoří i náklady řízení (§ 137 odst. 2 OSŘ)

Notář

- Může zastupovat jen ve vymezených věcech – zejm. nesporná řízení.
- Příklady (§ 3 zákona č. 358/1992 Sb., notářského řádu):
 - V řízení podle části V. OSŘ
 - Ve věcech veřejných rejstříků
 - V řízeních podle zákona o zvláštních řízeních soudních
 - Výjimky
- Lze udělit pouze tzv. procesní plnou moc
- Právo na odměnu a odměna je nákladem řízení (§ 137 OSŘ)
- Možné zastupování i v dovolání (§ 241 OSŘ)

Advokát

- Může zastupovat ve všech věcech
- Základní právní úprava – § 25 OSŘ + zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- Lze udělit pouze tzv. procesní plnou moc
- Právo substituce
- Právo na odměnu

Advokát II. – Odměna advokátů

- Odměna – tvoří náklady řízení - § 137 OSŘ
 - Vyhláška č. 177/1996 Sb., advokátní tarif
 - *Vyhláška 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů- **zrušena ÚS – Pl. ÚS 25/12***

Obligaturní zastoupení účastníků advokátem v civilním soudním řízení

- Dovolací řízení - § 241 OSŘ
- Soud vyzve ke zvolení zástupce (sám soud jej neustanovuje)
- Pokud není zastoupen účastník – zastavení řízení

Zánik zmocnění

- Odvolání zmocnitelem nebo výpověď zmocněncem
 - jednostranný procesní úkon adresovaný soudu
- Udělením plné moci novému zmocněnci
- Ztrátou procesní subjektivity zmocnitele nebo smrtí či zánikem zmocněnce
- Dnem právní moci rozhodnutí, jímž bylo skončeno řízení, pro které byla udělena

Děkuji za pozornost...